

A d a l é k o k .

Nagyfalusi Fekete Gábor életrajzához.

1845. X. 2.—1917. VI. 18.

A közéletben a helyét emberül megálló s jellemben makulatlan egyénről mondja a római: integer vir vitae: egész ember.

Fekete Gábor egész ember volt.

Szép, népes és boldog családjának feje: pater familias. Nem a család rettegett feje, hanem a családot összefogó szeretet megtestesülése.

A társadalomban a polgári erényeknek: az önzetlenségnek és a közért való munkának a képviselője. Marosvásárhelyen a helyi viszonyoknak megfelelő keretben és az adott viszonyokhoz alkalmazkodva áll a társadalom szolgálatában. Kolozsvárt az úri társadalom összefogó testületében, a Kolozsvári Kaszinóban az elnöki tisztséggel állítják be vezető egyéniségek.

Egyházában előbb a Marosi Egyházkör gondnoka, később a kolozsvári Főgimnázium felügyelő gondnoka és 1907-től: egyházi főgondnok.

Magyar érzésének és hazafiui kötelességének temploma és színtere: az E. M. K. E. Az Erdélyi Magyar Kultúr Egyesületnek nagysúlyú alelnöke.

De Fekete Gábor nemcsak egész ember, hanem nagy ember volt.

Az ő nagysága nem a nagy nyilvánosság előtt való szereplésében, nem a külső sikerek nyilvánulásában, hanem a bíraskodásban jelentkezett. Az ő magyar bírói nagyságát megfelelő kortörténeti háttérrel és a magyar bíraskodás fejlődésével kapcsolatban külön kell méltatni.

Én ezúttal az ő mindenek felett való elfogulatlanságát, az ő egyéni intaktságának az óvatosságát fölül muló féltését kívánom előtérbe helyezni.

A K. M. LXV. évfolyamában (4—5 füzet) közölt okmányok a száraz, hivatalos stílusban kiemelik, hogy: „kipróbált, tiszta jellemével általános elismerést és köztiszteletet vívott ki magának.” Minden egyes szó tartalma külön fejtegetést igényel a Fekete Gábor életével kapcsolatban.

A tiszta jellem kristályban jegecesedése volt Fekete Gábor közéleti erőssége. Ő nem tartozott a közéleti pályán előkelő állásban elhelyezkedve levő nagy családok köréhez, tehát pályájának minden sikerét „ki kellett vívnia”. Arra reá kellett szolgálnia, azért verejtekeznie kellett. Érthető tehát, hogy az óvatosságot fölül muló féltéssel járt el mindenben. Lélektanilag indokolt, mert ha valahol joggal kifogásolhatóan vétett volna, nem állottak volna körülötte a befolyásos rokonok, akik egy kis jóindulatú fölvilágosítással, vagy egy jól alkalmazott aperçu-vel, avagy egy jól alkalmazott bonmot-val elütötték volna.

Aki a maga emberségéből tör fölfelé, annak nem szabad szem elől tévesztenie, hogy: jó a jobbnak ellensége. A kiválóbbnak tehát versenyzői a kiválók. Nem támogatói, hanem elgáncsolói. A kiválóbbakat igen sokszor csak a megértő fellebbvalók mentik meg az elbukástól.

A jellem szempontjából pedig a makulátlanság a végső siker egyetlen biztosítéka. Az alulról jövőknek minden sikerét romba dönti a jellemem mutatkozó legkisebb folt.¹ Lélektanilag érthető tehát, ha a saját helyét emberül álló és életpályáján, a bírói székben nagy bíró: N. Fekete Gábor az adminisztratio terén a legkisebb gyanun is fölül állónak kívánta egyéniségét tartani. Ebben a vonatkozásban már régebben tisztázni kívántam a fölületes közvéleménynek azt a téves hiedelmét, hogy

¹ Idézni kívánom:

„Kényes szövet a becsület...

Ha egyszer rajta folt esett,

Ki nem moshatod, bármiként mosod.

Szétfoszlik a tisztítás alatt

S a becsületből semmi se marad.“

„a kolozsvári kir. ítélőtábla területén felekezeti különbség nélkül első sorban az unitáriusok haladnak.” Ez arra az időre vonatkozik, amikor a tábla elnökén kívül unitáriusok: Gál Jénő tanácselnök, Zsakó István, Mikó Imre és Weress József tábla-bírák.²

Nézzük azonban közelebbről, hogy az egyének arravalóságától eltekintve, írható-e bármi is az unitáriusok és különösen a Fekete Gábor terhére.³

A magyar bírói kinevezés rendszerében a táblai elnök elnöklete alatt tevékenykedő: „javaslattevő” (candidáló) bizottságnak megvolt a befolyása abban az irányban, hogy kik kerüljenek be a *hárm*as jelölésbe, de az is tudott dolog volt, hogy nem egyszer a miniszter eltérő felterjesztést tett ő felségéhez.

Ezeknek a tisztán látása mellett nem hagyható a kérdés elbírálásánál figyelmen kívül, hogy a jelöléseknél néha a kívánt különös szakszerűség is döntött.⁴

Időbelileg figyeljük csak meg a következőket:

I. Fekete Gábor⁵ Marosvásárhelyen, ahol báró Apór Károly közismerten nem unitárius a táblai elnök — 1877. évi április havában (1877—1845) 32 éves korában már táblai pótbíró, 1882. évben (37 éves korában, abban az időben) rendes tábla-bíró s 1890-ben már táblai tanácselnök.

A kir. ítélőtáblák 1891 évi decentralisatiója öt ebben az

² Időszerűséget nyer ez a kérdés abban a vonatkozásban is, hogy az erdélyi részek visszatérése után megszervezett kolozsvári táblán és törvényszéken pár unitárius bíró van. Kíváncsnak tartom ezt a téves hiedelmet most feleleveníteni abból a szempontból is, hogy a kir. ítélőtábla működésének megkezdésekor tartott ünnepi ebéden unitárius részről hangzott el ez a ferde beállítás, hogy unitárius tábla. Erre mondotta hamatosan az ig. minisztérium illetékes tisztviselője: noha ezt tudom; a Mikókat nem neveztettem volna ki ide.

³ A mai vallási türelmetlenség idején a fenti kérdés tisztázása tanulságos is. Egyben intő példa arra, hogy az unitárius tanuló fiatalság bármely irányban indul el az élet útjain, törekedjék a saját szakjában kiválóságra! Az alábbi példák erre intik és buzdítják.

⁴ Matematikai tanszékre nyelvész nem jelölhető. Büntető bíró sem igen jelölhető hitelszakra.

⁵ Atyja: Károly Marosvásárhelyen ügyvéd, később törvényszéki bíró. Anyja: Simatics ezredes leánya: Simatics Verona. A pályafutására és családfájára vonatkozó részletesebb adatokat mielőbb közölni fogjuk.

állásban éri. Marad tehát tovább is ott tanácselnök.

Azonban Kolozsvár 1891-ben ítélőtáblai székhely lesz. A decentralisatiót Szilágyi Dezső hajtotta végre. Elve volt, hogy az új királyi táblákhoz kiváló ügyvédek is kinevez. Így lett a kiváló író: Ritók Emma atyja, Ritók Zsigmond nagyváradi kiváló ügyvéd egyenesen a nagyváradi tábla híres elnöke.

Kolozsvárra részben Marosvásárhelyről helyeztek át táblabírákat, részben Budapestről.

II. Gál Jenő, a mi egyházunknak ez az úri modorú, népszerűséget soha se hajszó, kiváló embere 1891-ben budapesti ügyvéd és (felvinczi) országgyűlési képviselő.

Életrajzi adataiból csak annyit, hogy Kövendről indult el, (szül. 1847. XII/3.) Budapesten jogászodik és az ügyvédi vizsgát letette 1871. IX/25-én. Ott is kezdi meg bírói pályáját. Már 1870. V. 9-től Kúria ítélőszéki osztályának segédfogalmazó, 1873. I. 20-tól fogalmazó. Az 1875. V. 9-én kelt kinevezéssel a pécsi járásbírósnál albírói állást nyer.

Ő azonban olyan legény volt a talpán, hogy szépen megköszönte a hivatalból való kinevezést, mert célja volt, hogy Budapesten működjék, azt nem fogadta el, hanem hivataláról lemondva ügyvédi irodát nyitott. Az 1878. évi választáskor a felvinczi kerület választotta meg képviselőnek.

Szilágyi Dezső a parlamentből ismerte, ahol Gál Jenő törvényjavaslati előadóként is működött s a táblák decentrazálásakor 1891-ben Kolozsvárra nevezette ki táblabírónak 44 éves korában. Azt is jelezhetem, hogy budapesti ügyvédként hiteljogász volt, de később kiváló büntető tanácselnöknek bizonyult, aki a legerősebb büntető szakjogászokkal is állta a versenyt. Ekként elsőnek Gál Jenő került a kolozsvári ítélőtáblához, amiben Fekete Gábornak semmi része nem volt.⁶

Az, hogy később Fekete és Gál jó barátok lettek, szerintem az egyéni erkölcsi értékek szükségszerű kapcsolódása volt. Abszolút puritán életfelfogás, jellembeli azonosság, egyenlő munkaszeretet és a bírói állásra való egyenlő elhivatottság volt közös jó tulajdonságuk és ékességük.

⁶ Gál Jenő életrajza külön lesz megírandó.

Fekete Gábor 1894-ben Szilágyi Dezső előterjesztésére került Kolozsvárra a tábla élére.⁷ Ő tehát a II.-ik unitárius.

⁷ Fekete Gábor it. táblai elnöki beiktatásakor őt Heppes Miklós tanácselnök a következő beszéddel üdvözölte:

Méltóságos Elnök Ur!

Méltóságodat, mint a kolozsvári kir. ítélőtáblának immár tényleges elnökét a vezetésére bízott tábla bírói kara, segéd és kezelő személyzete nevében hódolattal és őszinte tisztelettel üdvözlöm, magas állásához szerencsét, — ehhez fűzött nemes céljaihoz pedig sikert kívánok.

Ez üdvözlés bensősége és melegsége nem a főnökhöz való viszonyban, hanem Méltóságod személyi iránti rokonszenven találja forrását, mely a régi munkatárs szerepében fejlődött tiszteleten, becsüléssel és szereteten alapuló barátság érzelmeiből fakad.

Engedje meg Méltóságod, hogy a közelmúltnak ezen a bírói kar minden egyes tagjára becses és kedves emlékére mutatni bátorkodom, de megnyugtathatom, hogy ez csupán abból a kettős célból történik, miszerint jelezzük, hogy jövetelét Berczelly Jenő elnök urnak eltávoztása s ezzel egyidejűen Schneider József tanácselnök urnak nyugalomba vonulása miatt a kir. ítélőtáblát ért súlyos veszteség fejében, kárpótlásnak és vigasztalásnak tartjuk, minek következtében őszintén mondhatjuk, hogy ezen ítélőtábla elnökévé történt kineveztetése feletti örömünk teljes; történik továbbá azért, hogy kijelentsük, miszerint a múlt emlékeiből jogot csak ahhoz formálunk, hogy Méltóságodat nehéz feladatában és ennek megoldására irányuló törekvésében a legodaadóbb munkássággal támogatjuk.

A kir. táblák decentralizációjához fűzött remények megvalósítása, a táblák elnökeire háruló súlyos feladat, melyet úgyis mint bírónak a gyors és helyes igazságszolgáltatás érdekében kell megoldaniok.

Méltóságod a kolozsvári kir. ítélőtábla vezetésének átvétele által abba a szerencsés helyzetbe jutott, hogy feladatának megfelelőhessen, csupán folytatnia kell az elnöki és bírói kettős működési körében kitűnő érdemeket szerzett elődének munkáját, ki minden lehető megtett, hogy a felügyeletére bízott összes bíróságnál az ítélkezés jósága és gyorsasága emelkedjék

III. *Zsakó István* a gyulafehérvári kir. törvényszék elnöki székéből került a kolozsvári táblához táblabírónak.

Toroczko születése (1843.) A bányászati akadémiát Selmecbányán végezte 1862/3—1865/6 tanévekben.

és a felügyeletet az adminisztráció sokoldalú ágazatában az igazságszolgáltatási érdekeknek megfelelően érvényre juttassa.

Méltóságod kiváló jogászi tehetsége, közismeretű tapintatos modora, fáradságot nem ismerő szorgalma és ügybuzgósága teljes biztosítékot nyújt arra, hogy a vezetésére bízott királyi ítélőtáblánál és ennek kerületében levő első folyamodású kir. bíróságoknál az igazságszolgáltatásnak érdekeit a legnagyobb várakozásnak megfelelően érvényre juttatja.

Az alkalom nem csupán az állás, de a nemes ambíció kiélegítése szempontjából is kecsegtető, mert ha a magyar jogászság évtizedeken keresztül táplált egyik óhaja megvalósulásának, a szóbeliség és közvetlenség elvére alapított törvénykezés életbeléptetésének előestéjén vagyunk, a részint törvénytervezet, részint törvényjavaslat alakjában kész munkálatok, valamint a magyar igazságügyet érdeklőleg, a közel jövőben megvalósítani szándékolt egyéb tervek pedig azt sejtetik, hogy hazánk jogrendét biztosító oly alapvető alkotások birtokába jutunk, melyek a magyar jogszolgáltatásnak a reformkorszak jellegét kölcsönzik.

Ezek érvényesülésére közrehatni, ezek végrehajtásában a kevés kiválasztott közül egyik vezéregyéniségként közreműkölni, a bírói pályán kitűzött legnemesebb ambíció megvalósulása és az elérhető legmagasabb cél teljesülése.

Ehhez a Magyarországon osztályrészül csak igen keveseknek jutható szerencsééhez az alkalom Méltóságod részére a mai nappal bekövetkezett.

Ezt a ritka szerencsét Méltóságodtól joggal a magyar bírói kar egyik tagja sem irigyelheti, de nem is irigyli, mert jogászi kitűnő tudományának a bírói pályán hosszú időn keresztül fáradhatatlan szorgalommal folytatott hasznos munkásságának kifogás alá soha nem esett igazságérzetének és elismerést parancsoló tiszta jellemének kiérdemelt és méltó jutalma ez.

A magam és az itt egybegyültek mindnyája nevében szívből kívánom, hogy Isten hazánk törvénykezésének előbbre-

Ezt követően a kolozsvári jogakadémián a tanfolyamokat kiváló sikerrel végezte és az elméleti államvizsgát 1869. évi november hó 9-én állotta ki.

Abban az időben szokás volt a bányászati és jogi szak ösz-

vitelére irányuló minden törekvését szerencsével és sikerrel áldja meg, munkássága után az elismerés babérait árassza, hogy nevéhez a legszebb emlékek fűződjenek.

Midőn ezek után a kolozsvári kir. ítélőtáblának ideiglenesen reám bízott vezetését Méltóságodnak ezennel átadom, engedje meg, hogy hivatása magasztosságának tudatától és ügyszeretettel párosult kötelesség érzettől áthatott bírói kar, valamint a szintén kifogástalan és értelmes más hivatalnokai nevében a legfáradhatatlanabb és alapos munkásságról biztosítsam, viszont részünkre Méltóságod jóindulatát kikérjem; engedje meg, hogy kifejezést adjak az iránti óhajunknak is, hogy köztünk kellemes foglalkozást, Kolozsvárt pedig boldog otthont találjon, hol kedves családjával együtt egészségben, örömben és megelégedetten éljen.

Erre a beszédre *Fekete Gábor kir. táblai elnök* a következőleg válaszolt:

Méltóságos és Nagyságos Uraim!

Mélyen tisztelt bírótársaim!

Életemnek eme nagyjelentőségű pillanatában, amidőn Ő csász. és Apostoli kir. Felsőségének legfelsőbb kegyelméből és a magas kormány kitüntető bizalmából a kolozsvári kir. it. tábla díszes elnöki székét elfoglalva, emez illusztris tagokból álló magas testület élére állani szerencsés vagyok, őszinte tisztelettel, őszinte kollegális érzülettel üdvözlöm önöket, mélyen tisztelt bírótársaim.

Midőn ezt teszem, köszönetet mondok mindenké előtt, a legmelegebb hálás köszönetemet azon szíves fogadtatásért, amellyel első megjelenésem alkalmával kitüntetni kegyeskedtek; köszönetet mondok azon szíves kollegális érzülettől áthatott üdvözlésért, melynek mélyen tisztelt elnök társam oly szép szavakban volt szíves kifejezést adni, és végül köszönetet mondok, hálás köszönet bizalmuk szíves előlegezéseért, ama rám nézve rendkívül nagy becsű, de több, mert nélkülözhetetlen, mert lehető sikereim feltételét képező szíves támogatásuk kész-

szekapcsolása, mert a bányabíráskodás különleges képzettségeket kívánt.

A selmecbányai akadémia elvégzése után már 1866. december hó 19-től bányagyakornokká neveztetett ki.

séges felajánlásáért.

Mert, mélyen tisztelt bíró társaim, nem hallgathatom el, hogy e terembe lépésem első percében a bátortalanság, az elfogódás érzete vett erőt rajtam, midőn elgondoltam, hogy mily nehéz, mily felelősségterhes feladat vár reám és, hogy ezzel szemben mily gyenge erővel, mily csekély tehetséggel, mily fogyatékos ismeretekkel rendelkezem én, míg kiváló elődöm, mélyen tisztelt Berczelly Jenő úr ő méltósága, a kassai kir. ítélőtábla ezidőszerint tisztelt elnöke, oly magas tehetségekkel és a központban, a magas minisztériumban szerzett széles látókörrel s így e magas állás betöltésére megkívánható minden kellékkel rendelkezett.

De mindazonáltal, amidőn hallottam mélyen tisztelt elnöktársamnak lelkesítő, bátorító, lekötelező szavait, amidőn láttam a magyar jogszolgáltatás magas céljai iránt lángoló lelkesedését, amikor biztosított úgy az ő, mint az önök szíves közreműködéséről, amidőn körültekintve, magam előtt láttam azon régi bírótársakat, azon jó barátokat, akikkel hosszú éveken át együtt küzdöttem a magyar igazságszolgáltatás eszményi céljainak elérésére s akiknek önzetlen tevékenységét a sikerek egész sorától mindig örömmel láttam követni s amidőn a többi bírótársaimban is mind harcedzett bajnokát ismerem a magyar jogszolgáltatásnak s akiknek működéséhez már is hasonló sikerek fűződnek, s a kívánt tiszteletem teljes, — ezeket meg gondolva mondom, eltűnt csüggedésem, visszatért önbizalmam és biztat a remény, hogy e nem remélt, nem várt, nem keresett, véletlenül és váratlanul nyert magas kitüntetéshez fűződő várakozásoknak legalább megközelítőleg eleget fogok tehetni.

Ezért, mélyen tisztelt bírótársaim! Őszinte tisztelettel hajtom meg önök előtt lobogómat, amelyre nincs más ráírva, mint e rövid szavak: „becsületes munka.” E jelszó vezetett eddigi szerény pályámon, ez fog vezetni jelenlegi terhes magas állásomban is és íme ezennel ünnepélyesen ígéretet, fogadást teszek, hogy amíg a Mindenható meg fogja őrizni elmém épsé-

Ezúttal nem kísérjük végig bányalaklamazotti pályáján, csak jelezzük, hogy 1866. évben már az abrudbányai zúzdauzem *vezetésével* volt megbízva.⁸

Ebben az állásában tette le 1869. XI. 9-én az elméleti jogi államvizsgát és már november hó 15-én a bányaignazgatóság köz- és jogügyi osztályához osztatott be.

gét, testem erejét, munkabírásomat és munkakedvemet, teljesíteni fogom kötelességemet tett eskümhöz híven, lelkiismeretesen. Erre kérem az önök támogatását, mélyen tisztelt bírótársaim! Magam részéről pedig ígérem, hogy én a kollegális együttérzést, a kartársi jogviszonyt fenntartani, ápolni lelkemből törekedni fogok, hogy az együttérzés melege lelkesítsen munkásságunkban. Tág tért fogok engedni az eszmék harcának, az ügyek alapos megvitatásának, mert úgy vagyok meggyőződve, hogy a vita heve fejti ki az eszméket, ez nyújt garanciát az igazságszolgáltatás alaposágára.

De biztosíthatom önöket, mélyen tisztelt bírótársaim, hogy bármi magas hullámokat verjen is a vita heve, mindig tisztelni fogom az ellenvéleményt, innen a zöld asztal mellől, neheztelés, keserűségérzete támadni keblemben soha nem fog.

Erre kérem önöket is, mélyen tisztelt bírótársaim.

A vezetésem és felügyeletem alá helyezett bíróságoknál az ügyvitel, ügykezelés pontosságára, szabályosságára és gyorsaságára nagy súlyt fogok fektetni, s minden rendelkezésem alá helyezett eszközzel arra fogok törekedni, hogy e tekintetben a kívánalmaknak elég tétessék.

De a fősúlyt az egész vonalon az ügyek érdemi elintézésére, gondos feldolgozására fogom fektetni s épen a mélyen tisztelt elnöktársamnak beszédében hangsúlyozott reformokra tekintettel, fősúlyt fogok fektetni arra is, és latba fogom vetni minden igyekezetemet, hogy a felügyeletem alatti bíróságoknál alkalmazott bírák, a kor színvonalán megmaradhassanak, s a kor haladásával együtt tovább fejlődhessenek, s el fogok követni mindent, hogy az újabb, ifjabb nemzedék kiképzése biztossíttassék.

⁸ Itt kapcsolódik élete össze nemeslelkű hitvestársával, Székely Terézszel.

Ugyanazon év december 22-én már *bányaesküdt*-té nevezetett ki.

A haladás gyors irama a mai motorizált világban is meglepő, de a szellemi ereje bírta az iramot.

Az 1870. évi március hó 12-én kelt ig. miniszteri rendelettel az abrudbányai törvényszékhez *bánya-szakelőadó-ülnökké* nevezetett ki — akkori évi 1200 frt fizetéssel.

Az 1871 XII/18-án kelt legfelsőbb elhatározással Ő Felsége a gyulafehérvári törvényszékhez törvényséki bíróvá nevezte ki.

A minden várakozást felülmuló gyors haladás ezt a szerény, nagytehetségű, sokoldalú és kiváló képességű jogászt nem nyugtatta meg. Nagyszerű bírói munkája mellett 1874. IV. 1-én a marosvásárhelyi táblán az ügyvédi vizsgát is letette.

Ilyen felkészültség kellő alap volt ahhoz, hogy Őfelsége 1888. évi szeptember hó 14-én kelt legfelsőbb elhatározásával a gyulafehérvári törvényszék elnökévé nevezze ki.

Tudnunk kell, hogy Erdélyben a gyulafehérvári kir. törvényszék volt felruházva a bányabíráskodás jogával.

Ez a kiváló bányajogász, — a megfelelő munkamezőn —, 45 éves korában a törvényszeki elnöki állásban nagyszerű teljesítményének méltó jutalmához érhetett. Abban az időben ez az állás csak a legkiválóbbak jutalma volt.

Alig tevékenykedett itt elnöki minőségében pár évig, Őfelsége 1892. évi augusztus hó 30-án kelt határozatával a kolozsvári királyi ítélőtáblához bíróvá nevezte ki.⁹

És most, mélyen tisztelt bíró társaim, csak arra kérem még önöket, szíveskedjenek őszinte, teljes bizalommal lenni én hozzám, a magam részéről ugyanezt ígérem.

Kérem szíveskedjenek bizalommal hozzám fordulni bármi ügyben, kérdéssel, kéréssel, minden jogos és méltányos kérésnek előmozdítása és teljesítése kötelességemet fogja képezni.

És ezzel ajánlom magamat nagybecsű jóindulatukba és barátságukba.

Kívánom, hogy az Isten önöket, mélyen tisztelt bíró társaim, sokáig éltesse.

⁹ Itt megint mellőzzük a további életrajzadatokat, csak azt jegyezzük meg, hogy illetékes helyen kúriai bíróvá való kinevezése elő volt je-

Ez a kinevezés is a Fekete Gábor táblaelnökségét megelőző időre esett.

Ezek a tárgyi adatok önmagukban elegendők annak a téves közvéleménynek a teljes szétrombolására, hogy a pártatlanság mintaképe, a jellem ércszobra: Fekete Gábor a táblájára az unitáriusokat mások mellőzésével vitte volna.

IV. *Mikó Imre* a negyedik unitárius táblabíró. A kolozsvári jogász társadalom közvetlenül szemlélte pályafutását és bírói fejlődését. Egyházunk kiváló emberének, a jogászként is és egyházjogászként is kiváló: Mikó Lőrincznek, volt országos képviselőnek, második fia.

Bátyja: Mikó Miklós Budapestre került és a m. kir. Kúria bírájaként halt meg.

Pályafutása egyenes vonalú. Született 1847. XI. 10-én. Az elméleti államvizsgát 1868. XII. 10-én tette le és a pátló jogtudományi tanfolyamot az 1868/9 tanévben végezte.

Az 1870. I. 22-én kelt okmány szerint Kolozsmegye törvényszékéhez tiszteletbeli joggyakornokká neveztetett ki; 1871. VI. 16-án tiszteletbeli aljegyzővé; 1871. VIII. 29-én fizetéses aljegyző; 1871. XII. 31-től II. oszt. jegyző, 1874-ben I. oszt. jegyző és 1877. évben a kolozsvári járásbírószághoz albirónak neveztetett ki.

Öfelsége az 1885. évben a kolozsvári törvényszékhez bíróvá nevezte ki, ahol sajtóügyi vizsgálóbíró és híres tagosító bíró.

A kolozsvári kir. ítélőtáblához az 1897. évi VII. 28-án kelt irattal neveztetett ki, tehát pályafutását a Kolozsvárhoz kötöttség jellemzi.

Az egyes posztokat hamarabb is elérhette volna, de a helyhez kötöttség mindig hátránnyal jár.

Mikó Imre a kolozsvári királyi törvényszék egyik legkiválóbb bírása. Készségét alapos, tudása széles és munkabírása nagy. Abban az időben a tagosítási kérdések voltak a domináló ügyek és ő e szakban tevékenykedett. Kolozsvár tagosítását is ő vitte keresztül.

Neveltetéséből és egyéni természetéből folyó előzékeny,

gyezve, de a viszonyok a további előhaladásra nem kedveztek. Korához képest korán, 1907. évben ment nyugdíjba ez a tiszta judicium, nagy képességű bányajogász. Fényesebb fináléra érdemes életét 1926. évi XI. 4-én fejezte be.

úri modora és bírói multja jogossá tették táblabírói kinevezését. Kolozsvárt született, itt volt háza és külső birtoka, szőlője, tehát vagyoni szempontok is indokolták, hogy a szellemileg független bíró anyagi függetlenségének alapját is konzerválhassa.

Az egyenlők joga esetén is a méltányosság parancsolólag követelte, hogy ne más táblához, hanem a kolozsvári táblához neveztessék ki. Ennek az igazságos ügynek nem lehetett akadálya, hogy a táblán már három unitárius van. Ez a kinevezés már a Fekete Gábor elnöksége idejére esik.¹⁰

A bíráskodás nivóját ezek a bírák nem csökkentették, hanem emelték.

V. Weress József — a dévai törvényszéktől jutott be a táblához bírónak.

Született 1854. IV. 9-én Tordán. A kolozsvári tud. egyetemen a jogtudományi államvizsgát 1878. VI. 14-én tette le, a gyakorlati bírói vizsgát pedig 1883. XI. 18-án.

Pályafutása: 1879. VIII. 31-én aljegyző Hátszegben. Ugyanitt albíró 1884. X. 15-én, járásbíró 1888. VII. 20-án és 1897, XII. 29-én áthelyezve a dévai törvényszékhez törvényszéki bírói minőségben.

Az 1900 évben a hivatalos minősítése ez volt: kiváló bíró, minden ügyszakban alaposan képzett. Mint bűnügyi főtárgyalás és tanácsvezető teljesen megállja a helyét. Ügybuzgó, tapintatos, higgadt modorú.

Ilyen kiválósága mellett 1903. IV. 17-én elnyerte a táblabírói címet és jelleget. Ezt követően 1909. évi I. 3-án kelt legfelsőbb elhatározással a kolozsvári tábla bírójává neveztetett ki.¹¹

A táblán 1913. XII. 31-ig szolgált. Ekkor nyugdíjba ment.

Ez utóbbi táblabíró a táblán is bűnügyben dolgozott és fentjelzett egyéniségénél fogva helyét dicséretreméltó eredménnyel állta meg.

¹⁰ A történeti hűség kedvéért helyi tapasztalatból tudom, hogy a Mikó család igen előnyös ismerettséggel rendelkezett és az igazságos kinevezés értelmében illetékes helyen a kellő lépéseket — nehogy más befolyásos érvényesüljön — megtették. Mikó Imre 1906. XI. 16-án 59 éves korában halt el.

¹¹ Ebben az időben azonban Zsakó István már nyugalomba vonult (1907) és Mikó Imre pedig elhalt (1906. XI. 16-án) volt.

A fenti életrajzok igen tanulságosak. Ezúttal a célunk a téves közhiedelemmel szemben a való tények feltárása s ezért a fentnevezettek jellemzésével nem foglalkozhatunk.

Egyéniségénél fogva kétségtelenül Fekete Gábor rejtette magában a tehetség legkiválóbb feltételeit, de Zsakó István egyéniségének teljes kifejlődése a táblán megrekedt. Kissé zárkózott egyénisége miatt emberi és bírói nagyságát nem helyesen ítélték meg. Fekete Gábor részrehajlatlan s a látszattól is óvakodó egyénisége a fent nevezettekkel szemben tárgyiasan igazolást talált.¹²

A továbbiakban az elnöki titkárok kiválasztására vonatkozó diszkréciójális jog mikénti gyakorlását is legközelebb fel fogom tárni.

Fekete Gábor egyéni nagysága és jellemszilárdsága ennél a kérdésnél még fényesebben fog tűndökölni.

A táblai tanácsjegyzők berendelésének kérdését sem fogom figyelmen kívül hagyni, hogy minden vonatkozásban megmutathassam a téves hiedelem alaptalanságát.

A fenti tények azonban nem rontják le azt az objektív igazságot, hogy az unitáriusok közül Erdélyben számarányukhoz képest sokan mentek a jogi pályára és a közvélemény előtt is kiválóknak bizonyult egyéniségek a marosvásárhelyi tábla területén is, — a kolozsvári tábla területén is és az Erdélyen kívül eső területen is — szépen érvényesültek. Ennek azonban a kiválóság, az arravalóság, az érték bizonyossága az alapja s nem a felületes közvélemény téves hiedelme.¹³

Dr. Tóth György.

¹² Megjegyzem, hogy volt egy rokona: Fekete Mihály, aki járásbíróként fejezte be bírói pályafutását. Soha meg nem érdemelt előnyösítéshez semmi vonatkozásban nem jutott, pedig ismerjük az életet: est modus in rebus.

¹³ A LXV. kötetben megjelent adalék alkalmából kértem az afiakat, hogy a F. G.-ra vonatkozóan bármily csekély adatot, ha rendelkezésükre áll, közöljenek velem. Ily közlést máig nem kaptam.

Laotse.

II. Az élet.

Laotse sentenciáinak második csoportja Richard Wilhelm fordításában az Élet címet viseli. Már az I. fejezetben láttuk, hogy megkülönböztetett egy nagy életet, szemben az egyéni étellel. Itt most tovább részletezi a nagy élet mivoltát. Azt mondhatnók, hogy az élet nagy kosmikus jelenségeit ismerjük itt meg. Az egész kosmos él. A kosmos életében a Tao a teremtő, tápláló, a vezérlő, irányító, segítő. És ez a kosmikus élet egyes egyedekben történik. Egyes egyedekben, amelyeknek jelentősége az egész szempontjából bizonyos irányokban majdnem semmi. Az egész kosmosban mégis különös szerepet kap az ember, az ő megismerő képessége és magasabb lelkiisége folytán. Szinte drámáinak lehet nevezni a felismerés eredményét, ami a nagy kosmikus életet helyezi az egyéni fölé, amikor a felismerés alapjául szolgáló élmények és folyamatok mind kizárólag az egyénben játszódnak le. Azt lehet mondani, hogy meg kell állapítanunk az egyén semmiségét ott, ahol minden történésnek a helye az egyén. Laotse keresi az ellentmondás feloldását és azt a Tao-ban találja meg. Amennyiben az egyén a Tao-t valósítja meg, annyiban van neki jelentősége; és gyakorlatilag következik ebből, hogy az egyén nemesedése ott kezdődik, ahol a tisztán egyéni érdekek v. örömeiről le tud mondani az általános javára; vagy talán még helyesebben, amikor az alacsonyabb életörömök helyett magasabb, a Tao szellemének megfelelő életörömeiket tud magának teremteni. Így merült fel az örökkévalóság (örökélet) gondolata is. A köznapi tapasztalat azt mondja, hogy minden egyéni élet véges és az emberben benne van az élni akarás, a haláltól való félelem, az örökkévalóság eszméje. Ez azonban csak az általános, a nagy kosmikus életmódhoz való felemelkedésben található meg.

„A nagy élet nem keresi az ő (sajátos) életét,